

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка
Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання
Кафедра історії та методики навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор навчально-педагогічної роботи
М. Б. Боднар
«1» вересня 2024 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Українська мова і література. Історія)**

Кременець – 2024

Комінярська І. М., Волянчук І. О., Скакальська І. Б. Виробнича (педагогічна) практика: робоча навчальна програма для здобувачів освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література. Історія) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2024. 16 с.

Розробники:

Комінярська І. М., кандидат філологічних наук, доцент

Волянчук І. О., кандидат філологічних наук, доцент

Скакальська І. Б., доктор історичних наук, професор

Робоча навчальна програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури та методик їх навчання (протокол №1 від 01 серпня 2024 року), кафедри історії та методики навчання (протокол №1 від 01 серпня 2024 року).

Завідувач кафедри
української мови і літератури та методик їх навчання

В. М. Назарець

Завідувач кафедри
історії та методики навчання

І. Б. Скакальська

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 18	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна (за вибором)	
Модулів – 2	Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література) ОПП: Середня освіта (Українська мова і література. Історія)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-2-й	1-2-й
Загальна кількість годин – 540		Семестр	
		2-3-й	2-3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – ---; самостійної роботи студента – 540.	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції	
		-	-
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
540 год.	540 год.		
		Вид контролю: залік	

2. Мета і завдання виробничої (педагогічної) практики

Педагогічна практика є важливою складовою професійної підготовки магістрантів, спрямованої на формування в майбутніх учителів української мови і літератури, історії системного підходу до проектування навчального процесу в ЗЗСО та конструювання навчальних занять, формування найбільш важливих елементів культури педагогічної праці.

Метою виробничої (педагогічної) практики (далі Практика) є формування у магістранта системи професійних компетенцій вчителя української мови і літератури, історії, виконання функцій класного керівника, а також створення умов для забезпечення функціонування інклюзивного освітнього середовища.

Основні завдання педагогічної практики:

- 1) поглиблення і закріплення системи теоретичних знань з психологопедагогічних і спеціальних дисциплін магістерських програм;
- 2) вивчення структури і змісту нормативних документів;
- 3) вивчення досвіду викладання дисциплін провідними вчителями бази практики;
- 4) формування загальнопедагогічних умінь і навичок магістрантів, зокрема вмінь обґрунтовано добирати навчальний матеріал та організувати навчальні заняття;
- 5) розвиток дидактичних умінь: добирати зміст навчального матеріалу і використовувати сучасні форми і методи навчання;
- 6) використання сучасних інформаційних засобів навчання;
- 7) творче застосування в практичній діяльності майбутнього вчителя закладів освіти основних теоретичних знань з психології та педагогіки;
- 8) оволодіння методами і прийомами психолого-педагогічної діагностики;
- 9) формування та розвиток педагогічної рефлексії власної педагогічної діяльності;
- 10) формування творчого підходу до педагогічної діяльності;
- 11) володіння принципами, формами і методами ефективної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, використання інструментів забезпечення інклюзивного навчання в освітньому процесі.

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО спрямована на формування в магістрантів таких **професійних компетентностей**:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. *Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідально ставитися до обов'язків, мотивувати учасників освітнього процесу до досягнення спільної мети; діяти, дотримуючись*

принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК 2. *Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.* Здатність до самостійного вивчення нових методів і форм роботи та використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності, підвищення професійної майстерності.

ЗК 4. *Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина;* реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 5. *Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня,* володіння навичками міжособистісної взаємодії при вирішенні професійних завдань.

Фахові компетентності:

ФК 1. *Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою.*

ФК 2. *Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення спілкування у професійній сфері.*

ФК 4. *Здатність критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.*

ФК 5. *Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.*

ФК 6. *Здатність здійснювати інтегроване навчання.* Здатність застосовувати сучасні методи й технології навчання української мови, української літератури, історії, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів української мови та літератури, історії з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК 8. *Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності та визначати траєкторію власного саморозвитку.*

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Здатність здійснювати навчання української мови і літератури, історії в ЗЗСО на основі сучасних освітніх методик і технологій, а також принципів та практик європейських країн.

ПРН 4. Демонструвати вміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері суспільних і професійно орієнтованих дисциплін, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

ПРН 7. Оволодіти різними видами аналізу художнього твору, вміти визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок тексту із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культур.

ПРН 8. Планувати, проєктувати, конструювати, організувати й аналізувати свою діяльність у закладах освіти на основі засвоєних знань, умінь та навичок із професійно орієнтованих дисциплін.

ПРН 9. Застосовувати сучасні технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в закладах освіти.

ПРН 10. Виявляти готовність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування майбутніх наслідків на основі отриманих професійних знань.

ПРН 11. Проявляти здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, вміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

ПРН 15. Уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

3. Програма виробничої (педагогічної) практики

Модуль 1. Підготовка до педагогічної практики

Модуль 2. Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО

Модуль 3. Підсумки виробничої (педагогічної) практики

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики

Тема 1. Участь у настановчій конференції.

Тема 2. Знайомство з документацією ЗЗСО, з класом.

Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком ЗЗСО.

Тема 4. Підбір методичної літератури.

Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням журналу в ЗЗСО.

Модуль 2

Змістовий модуль 2. Навчальна робота в ЗЗСО

Тема 6. Знайомство з календарно-тематичним та поурочним плануванням з української мови та літератури, історії в ЗЗСО.

Тема 7. Спостереження уроків учителів.

Тема 8. Написання конспектів занять із фахових дисциплін.

Тема 9. Проведення занять згідно з розкладом.

Тема 10. Участь у методичних об'єднаннях учителів.

Змістовий модуль 3. Виховна робота в ЗЗСО

Тема 11. Проведення бесід з учнями, здобувачами освіти з особливими потребами, батьками на психолого-педагогічні та морально-етичні теми.

Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.

Тема 13. Проведення позакласних заходів у ЗЗСО.

Тема 14. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах у ЗЗСО.

Модуль 3

Змістовий модуль 4. Підсумки практики в ЗЗСО.

Тема 15. Написання звіту про проходження педагогічної практики.

Тема 16. Оформлення документації педагогічної практики.

Тема 17. Участь у роботі педагогічної ради школи.

Тема 18. Участь у підсумковій конференції.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики

Тема 1. Участь у настановчій конференції.

Тема 2. Знайомство із ЗЗСО.

Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком ЗЗСО.

Тема 4. Підбір методичної літератури.

Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням журналу в ЗЗСО.

Усього: 48 год.

Змістовий модуль 2. Навчальна робота в ЗЗСО

Тема 6. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.

Тема 7. Спостереження уроків учителів за фахом.

Тема 8. Написання конспектів занять.

Тема 9. Проведення занять згідно з розкладом.

Тема 10. Участь у методичних об'єднаннях учителів за фахом.

Усього: 222 год.

Змістовий модуль 3. Виховна робота в ЗЗСО

Тема 11. Проведення бесід з учнями, здобувачами освіти з особливими потребами, батьками на психолого-педагогічні та морально-етичні теми.

Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.

Тема 13. Проведення позакласних заходів у ЗЗСО.

Тема 14. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах.

Усього: 64 год.

Змістовий модуль 4. Підсумки практики

Тема 15. Написання звіту про проходження педагогічної практики.

Тема 16. Оформлення документації педагогічної практики.

Тема 17. Участь у роботі педагогічної ради ЗЗСО.

Тема 18. Участь у підсумковій конференції.

Усього: 206 год.

Разом : 540 год.

Навчальна робота практиканта включає такі види діяльності:

1. Ознайомлення зі специфікою діяльності ЗЗСО.
2. Ознайомлення з педагогічним колективом та навчально-методичною базою ЗЗСО для вивчення української мови і літератури, історії.
3. Спостереження та аналіз занять у певному класі.
4. Участь у роботі методичних об'єднань учителів української мови і літератури, історії, а також у заходах з практики.
5. Виготовлення дидактичних, наочних матеріалів та ін. за дорученням учителів.
6. Спостереження, проведення та аналіз навчальних занять з української мови, української літератури, історії в 7–9, 10 – 11 класах ЗЗСО.
7. Проведення позакласних заходів філологічного чи історичного спрямування для учнів.

Виробнича (педагогічна) практика складається з таких етапів:

1. Участь у настановчих конференціях та організаційних заняттях у ЗЗСО.
2. Оформлення щоденника спостережень та ознайомлення зі схемами аналізу навчальних занять і позакласних заходів.
3. Ознайомлення з базою виробничої (педагогічної) практики.
4. Отримання індивідуальних завдань від методиста та вчителя.

На основному етапі практики здобувач повинен

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО (денна форма навчання):

II семестр

1. Відвідати 4 уроки з української мови та літератури, історії в 7-9 класах ЗЗСО, написати аналіз спостережень.
2. Розробити розгорнуті плани-конспекти та провести:
– 6 уроків з української мови, з них – 3 залікових;

– 4 уроки з української літератури, з них – 2 залікових;

– 5 уроків з історії, з них – 3 залікових.

3. Провести 2 виховних заходи у визначеному класі, з них – 1 заліковий;

4. Вивчити психологічні, вікові та індивідуальні особливості учнів закріпленого класу, написати психолого-педагогічну характеристику на клас.

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО (заочна форма навчання):

II семестр

1. Відвідати 4 уроки з української мови та літератури, історії в 7-9 класах ЗЗСО, написати аналіз спостережень.

2. Розробити розгорнуті плани-конспекти та провести:

– 4 уроки з української мови, з них – 2 залікових;

– 3 уроки з української літератури, з них – 2 залікових;

– 4 уроки з історії, з них – 2 залікових.

3. Провести 2 виховних заходи у визначеному класі, з них – 1 заліковий.

4. Вивчити психологічні, вікові та індивідуальні особливості учнів закріпленого класу, написати психолого-педагогічну характеристику на клас.

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО (денна форма навчання):

III семестр

1. Відвідати 4 уроки з української мови та літератури, історії в 10-11 класах ЗЗСО, написати аналіз спостережень.

2. Розробити розгорнуті плани-конспекти та провести:

– 4 уроки з української мови, з них – 2 залікових;

– 4 уроки з української літератури, з них – 2 залікових;

– 4 уроки з історії, з них – 2 залікових.

3. Провести 2 виховних заходи у визначеному класі, з них – 1 заліковий;

4. Вивчити психологічні, вікові та індивідуальні особливості учнів закріпленого класу, написати психолого-педагогічну характеристику на клас.

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО (заочна форма навчання):

III семестр

1. Відвідати 4 уроки з української мови та літератури, історії в 10-11 класах ЗЗСО, написати аналіз спостережень.

2. Розробити розгорнуті плани-конспекти та провести:

– 3 уроки з української мови, з них – 2 залікових;

– 3 уроки з української літератури, з них – 2 залікових;

– 3 уроки з історії, з них – 2 залікових.

3. Провести 2 виховних заходи у визначеному класі, з них – 1 заліковий.

4. Вивчити психологічні, вікові та індивідуальні особливості учнів закріпленого класу, написати психолого-педагогічну характеристику на клас.

На **заключному етапі** педагогічної практики магістрант виконує таку роботу:

- готує звітні матеріали з виробничої (педагогічної) практики;
- здає звітну документацію керівникам практики для перевірки та оцінювання;
- бере участь у виготовленні дидактичних, наочних матеріалів та ін. за дорученням учителів у ЗЗСО;
- бере участь у підсумковому обговоренні результатів практики.

Після закінчення Практики магістрант повинен здати таку документацію:

1. Щоденник Практики з індивідуальним планом, обліком роботи, звітом, характеристикою роботи практиканта з оцінкою, підписом керівника і печаткою начального закладу ЗЗСО, де проходила практика.

2. Конспекти залікових уроків.

3. Сценарій позакласного виховного заходу (з наочним матеріалом) з української мови / літератури / історії, погоджений заступником директора ЗЗСО з виховної роботи / керівником практики.

4. Психолого-педагогічна характеристика на клас.

ПРАВА Й ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Здобувач-практикант має право:

- з усіх питань, які виникають під час практики, звертатись до керівників практики академії, адміністрації, учителів закладу освіти;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення підготовки здобувачів до педагогічної практики, її організації та проведення;
- брати участь у зборах, нарадах, конференціях та інших заходах закладу освіти, де він проходить практику;
- користуватися бібліотекою, кабінетами і навчально-методичними посібниками.

Здобувач-практикант повинен:

- своєчасно виконувати всі види робіт, передбачених програмою педагогічної практики і відповідними інструкціями, старанно готуватись до кожного уроку і проведення різноманітних позакласних виховних занять;
- бути для учнів взірцем організованості, дисциплінованості, ввічливості, працьовитості;
- проявляти свою професійну компетентність;
- організовувати свою роботу відповідно до нормативних документів закладу освіти, в якому він проходить практику, розпоряджень адміністрації та керівників практики. Вважається, що здобувач, який не проходив практику, або робота якого під час педагогічної практики визнана незадовільною, не виконав навчального плану семестру. Йому, за рішенням деканату, призначається повторне проходження практики без відриву від навчальних занять.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення термінів кожного виду Практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики.

Оцінювання результатів Практики здійснюється за національною шкалою та шкалою ЄКТС. Форма звітності здобувачів вищої освіти за практику – це

подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від Академії чи бази практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами, встановленими Академією (щоденник, характеристика, конспекти уроків, виховних заходів), подається на перевірку керівникам практики від кафедр української мови і літератури та методик їх навчання, історії та методики навчання.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики, висновки і пропозиції тощо. Оформлюється звіт за вимогами, що визначені у програмах практики.

Звіт захищається здобувачем вищої освіти у комісії, призначеній завідувачем практики академії. До складу комісії входять керівник практики від Академії, викладачі випускової кафедри та (по можливості) керівник від бази практики.

За результатами практик комісія приймає залік протягом перших п'яти днів після її завершення, або перших десяти днів семестру, який починається після практики, яка за графіком практик проходила в літній період.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, не здав документації практики і не отримав залік, відраховується з Академії. Якщо програма практики не виконана з поважних причин, то Академією, при можливості, надається право здобувачу вищої освіти пройти практику повторно у вільний від занять час.

Результат заліку за практику вноситься в залікові відомість та індивідуальний план здобувача вищої освіти за підписом голови комісії і враховується стипендіальною комісією при призначенні стипендії разом з його оцінками за результатами семестрового контролю.

Форми і методи контролю

З усіх видів практики формою контролю є залік.

Підсумковий контроль

- перевірка документації практики на заключному її етапі;
- проведення підсумкових конференцій після завершення практики.

Критерії оцінювання

При оцінюванні результатів педагогічної практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи здобувача-практиканта, його ініціативність і творчість;
- якість освітньої й виховної роботи на уроках української мови, літератури та історії;
- якість виховної роботи з класом й окремими учнями;
- якість індивідуальної дослідницької роботи, виконаної в ході педпрактики й оформленої у вигляді розділу магістерської роботи з методики навчання української мови, літератури або історії;
- якість оформлення документації з педпрактики;
- своєчасність подання на перевірку матеріалів виробничої (педагогічної) практики.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

- Українська мова (7-11 класи). URL : <https://docs.google.com/spreadsheets/d/16NyRYEKgeQ4T5BE68La-s2gn0q2MPyIWSWx-Vdw-zmA/edit?gid=337295027#gid=337295027> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська мова (7 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/7-klas/movno-literaturna-osvtnya-galuz/ukraska-mova/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська література (7 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/7-klas/movno-literaturna-osvtnya-galuz/ukraska-literatura/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Інтегровані курси (7 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/7-klas/movno-literaturna-osvtnya-galuz/ntegrovan-kursi/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська мова (8 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/8-klas/ukraska-mova-8-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська література (8 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/8-klas/ukraska-literatura-8-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Підручники для осіб з особливими освітніми потребами (8 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/8-klas/pdruchniki-dlya-osb-z-osoblivimi-osvtnmi-potrebami-8-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська мова (9 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/9-klas/1-ukraska-mova-9-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська література (9 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/9-klas/2-ukraska-literatura-9-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Підручники для осіб з особливими освітніми потребами (9 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/9-klas/28-pdruchniki-dlya-osb-z-osoblivimi-osvtnmi-potrebami-9-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська мова (10 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/10-klas/1-ukraska-mova-10-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська література (10 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/10-klas/2-ukraska-literatura-10-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Підручники для осіб з особливими освітніми потребами (10 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/10-klas/33-pdruchniki-dlya-osb-z-osoblivimi-osvtnmi-potrebami-10-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Українська мова (11 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/11-klas/1-ukraska-mova-11-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)

- Українська література (11 клас). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/11-klas/2-ukranska-literatura-11-klas/> (дата звернення: 26.02.2025)
- Перелік навчальної літератури та навчальних програм з психології та педагогіки, рекомендованих МОН України для використання в освітньому процесі закладів освіти. URL: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1dduk4WZMoMiiMrRgJuJLdikGjTYoYU5a/edit?gid=1309056704#gid=1309056704> (дата звернення: 26.02.2025)
- Перелік навчальної літератури, рекомендованої МОН України для використання у спеціальних закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами. URL: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1Z8bhjntbM7fSrR8kTLU2hzFZaD58voO7g5Vwl1qZSgQ/edit?gid=1744497099#gid=1744497099> (дата звернення: 26.02.2025)
- Практика в системі освіти бакалаврської і магістерської освіти філолога: літературознавчий аспект: навчальний посібник: за ред.: Г.Токмань, Л. Козубенко, Н.Дига, Н. Черниш. Ніжин, Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. 304 с.
- Дороз В.Ф. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах: навч.пос. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 386 с.
- Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. Київ: ВЦ “Академія”, 2016. 312 с.
- Методика викладання історії та історичних дисциплін. Словник - довідник: навч. посіб. уклад. Л. Г. Яновська. Одеса: 2020. 100 с.
- Скакальська І. Технології навчання історії. Навчальний посібник / Автор-укладач Ірина Скакальська. Кременець. 2022. [Електронне видання].

Інформаційні ресурси:

Підручники з історії України: <https://uahistory.co/pidruchniki/ukraine-history.php>

Підручники зі всесвітньої історії: <https://uahistory.co/pidruchniki/world-history.php>

Освітня платформа «На урок»: <https://naurok.com.ua/>

Освітня платформа «Всеосвіта»: <https://vseosvita.ua/>

Український освітній проєкт «Усна історія»: <https://www.ustnayaistoriya.info/>

«Краєзнавство».

Архів

випусків:

<http://resource.history.org.ua/ejournal/EJ0000023>

«Локальна історія» Сайт: <https://localhistory.org.ua/>

«Місто: історія, культура, суспільство».

Сайт:

<http://mics.org.ua/journal/index.php/mics>

«Український історичний журнал». Сайт: <http://uhj.history.org.ua/uk>